

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaosto 2.10.2024

Viite: Asunto- ja ympäristöjaoston lausuntopyyntö 19.9.2024

Asia: HE 109/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Teema: Mom. 35.01.65 Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon

LAUSUNTO

Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi kiittää lausuntomahdollisuudesta ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Talousarvioesityksessä vuodelle 2025 on Ympäristöministeriön hallinnonalan avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (35.01.65) esitetty 2 025 000 euron määrärahaa. Tämä tarkoittaa sitä, että kyseisen momentin määrärahaa esitetään pienennettäväksi 550 000 eurolla. Kuluvan vuoden 2 575 000 euron määrärahaan verrattuna leikkaus on huomattava, 21 %. Vuoden 2023 3 298 000 euron määrärahaan verrattuna leikkaus on erityisen huomattava, peräti 39 %.

Momentin määräraha on valtakunnallisesti merkittävin valtionapu luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöille sekä ympäristökasvatus- ja valistushankkeille.

Luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöille kohdennettu rahoitus sekä ympäristökasvatuksen hankerahoitus edistävät täsmällisesti ja kustannustehokkaasti ympäristöministeriön hallinnonalan tavoitteita, ja siten myös YK:n kestävän kehityksen Agenda2030-tavoitteita, joihin myös Suomi on sitoutunut.

Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi esittää, että leikkauksen sijaan valtion tulisi johdonmukaisesti lisätä momentille 35.01.65 kohdistettua rahoitusta.

Avustukset valtakunnallisille luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöille

Momentin määrärahaa käytetään yleisavustuksiin valtakunnallisille luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöille niiden perustoimintaan. Ympäristö- ja kestävyyskysymykset ovat erittäin ajankohtaisia ja niille on paljon kysyntää yhteiskunnan eri sektoreilla. Järjestöt pyörittävät toimintaansa hyvin pienillä resursseilla, joita ei voi heikentää, vaan päinvastoin niitä pitäisi merkittävästi kasvattaa, jotta voidaan vastata lisääntyneeseen tarpeeseen sekä turvata tavoitteellinen ja suunnitelmallinen työ luonnon- ja ympäristönsuojelun eri tasoilla.

Luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöissä tehdään paljon myös laadukasta ja vaikuttavaa kestävän kehityksen eri osa-alueet huomioivaa työtä kohti kestävää elämäntapaa kasvatuksen, koulutuksen, materiaalien, kouluvierailujen, käytännön toimenpiteiden ja muiden palveluiden kautta. Tällä työllä on merkittävä rooli ympäristötietoisuuden, tulevaisuustaitojen ja kestävän elämäntavan edistämisessä niin varhaiskasvatuksessa, eri kouluasteilla kuin myös aikuisten parissa tehtävässä työssä. Jotta tätä työtä voidaan tehdä tehokkaasti, laadukkaasti ja pitkäjänteisesti myös jatkossa, on välttämätöntä turvata luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöjen rahoitus.

Ympäristökasvatuksen ja -valistuksen hankeavustukset

Momentin 35.01.65 määräraha sisältää myös ympäristökasvatuksen ja -valistuksen hankeavustukset. Ympäristökasvatuksen ja -valistuksen hankeavustuksia haettiin v. 2024 yhteensä 3,9 miljoonan euron edestä. Rahoitusta pystyttiin myöntämään v. 2024 budjetista kuitenkin vain vajaa 500 000 euroa. Avustusta sai kuluvan vuoden aikana alle viidesosalle hakijoista. Ilman rahoitusta on jäänyt merkittävä määrä tarpeellisia hankkeita. Hankeavustuksista pitäisi riittää tukea niin alueellisesti kuin valtakunnallisestikin merkittäville hankkeille.

Suomi on sitoutunut globaalissa kestävä kehityksen toimintaohjelmassa Agenda2030:ssa kansainvälisesti ja kansallisesti edistämään ympäristö- ja kestävyysosaamista myös kasvatuksen ja koulutuksen keinoin. Suomen suurimmat haasteet liittyvät ekologisen kestävyys tavoitteisiin. 35.01.65 määrärahalla voidaan merkittävästi edistää kyseisten Agenda2030-tavoitteiden toteutumista.

Jotta järjestöjen ympäristökasvatustyötä voidaan tehdä tehokkaasti, laadukkaasti ja pitkäjänteisesti, on välttämätöntä turvata luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöjen rahoitus. Ensi vuoden 2025 talousarviossa tulee vastata tähän tarpeeseen erityisesti momentilla 35.01.65. Ehdotettu 550 000 euron leikkaus tulisi peruuttaa ja sen sijaan lisätä momentin 35.01.65 määrärahaa, sillä rahoituksen todellinen tarve on suuri.

Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomen puolesta

Anna Muotka, toiminnanjohtaja